

JAKABHÁZI BÉLA-BOTOND

„BÁTORSÁG, ÉN VAGYOK, NE FÉLJETEK!”

Éjszaka a negyedik őrváltás idején a víz tükrén elindult felénk. Amikor a tanítványok észrevették, hogy a vízen jár, megrémültek. »Kísértet!« – mondták, s félelmükben kiabáltak: Jézus azonban megszólította őket: »Bátorság! Én vagyok, ne féljete!« Erre Péter így szólt: »Uram, ha te vagy, parancsold meg, hogy odamenjek hozzád a vízen!« »Gyere!« – felelte. Péter kilépett a bárkából és elindult Jézus felé a vízen. Az erős szél látára azonban megijedt, és amikor merülni kezdett, felkiáltott: »Uram, ments meg!« Jézus kinyújtotta a kezét és megfogta. »Te kishitű – vonta kérdőre –, miért kételkedtél?« Amikor be szállt a bárkába, a szél nyomban elült.» (Mt 14,25–32)

Jézus a vízen jár – áll a történet fölött dőlt betűkkel a Bibliában. És ha racionális, unitárius fülünkben kissé gyanúsán hangzanak is ezek a szavak, én mégis ezt a bibliai részt tartom unitárius lelkiségünk legmeghatározóbb történetének, akár lelkésként, akár unitárius értelmiségiként keresem egyházunk és egyéni életünk legmélyebb értelmét.

Az evangélium írója egy már jól ismert képpel indítja a történetet: hatalmas tömeg gyűl össze, hogy hallgassa Jézust, s miután a tanítást befejezte, éjszakára hazaküldi a népet. A leírás szerint több ezer ember gyűlt össze Jézust hallgatni. Miért volt Jézus ennyire népszerű, kérdezhetjük? A korabeli Palesztina nem szűkölködött a nagy tanítóknak, csodadoktoroknak és terapeutáknak, ragyogó szónokoknak, sőt, tudunk olyanokról is, akikről azt rebesgették, hogy még halottakat is képesek feltámasztani. Nem kizárt, hogy voltak Jézusnál műveltebb tanítók, akiknek csiszoltabb és pallérozottabb volt az elméjük, gondosabb a ruházatuk, ékesebben tudtak szólni vagy jobban ismerték az írásokat. Ha figyelmesen olvassuk az evangéliumokat, az is kiderül, hogy a mi tanítómesterünket, amikor tanítani kezd, a családja haza akarja vinni, mert nem tudják, mi történt vele, nem értik hogy mi ütött beléje. Még arra is gondoltak, hogy talán megőrült. A későbbiekben pedig Jézust azzal vádolják, hogy nem böjtöl, nem tiszteli a vallási hagyományokat, sőt nagyevő, mert sok menyegzőn részt vesz.

Van valami Jézusban, egy olyan elemi erő, egy olyan példátlan prófétai hitelenség, ami miatt Jézus teljesen különbözik kortársaitól, és a mai embertől is.

Proféta volt, aki elsősorban nem oktatni akart. Az evangéliumokban sok helyen olvashatjuk, hogy miután Jézus elmondott egy példázatot vagy tanítást, a nép csodálkozott. Csodálkozott, mert nem úgy tanított, mint az írástudók, hanem mint akinek hatalma van. Jézus nem úgy tanít, mint aki kifogástalanul megtanulta a leckét, mint aki elolvasta a kötelező olvasmányokat és a legjobb kritikákat is átlapozta, hanem mint akinek hatalma van. Honnan van Jézusnak ez a hatalma, honnan van ez a varázsa, amellyel ezeket vonz, és amiért mi is őt mesterünknek választottuk? A protestáns hagyomány a tanító Jézust állította előtérbe, mi, unitáriusok is tanító-prédikáló egyházzal beszélünk, nem szakadva el a 16. századi unitárius és bibliai megalapozottságú elvtől, hogy „a hit hallásból lesz”, azaz az ige meghallgatásából. És ha érezzük, tudjuk, hogy a jézusi tanítás milyen értékes, hogy milyen hatalmas, életet alakító erő rejlik benne, akkor miért van az, hogy egyre kevesebben vagyunk, hogy a fiatalságnak csupán csak kis töredéke jut el a templomba és a gyülekezeti alkalmakra, hogy ahelyett, hogy azon gondolkodnánk, hogyan tegyük virágzóvá, életszerűvé és számbeileg is gyarapodóvá egyházközségeinket, továbbra is azon kapjuk magunkat, hogy szomorúan állapítjuk meg egymásnak, milyen kevesen maradtunk, és milyen bizonytalan a jövő. Pedig nem az. Éppen a felolvasott bibliai rész az, amely rámutat arra, hogy milyen fontos is a szerepünk, és milyen életbevágóan fontos szerepet kell hogy játszódjon az egyházközség, a hívek, a közösség egymás életében, családjaink életében, és igen, társadalmunk életében is. Nem kevesebb a tét, mint szellemi és lelki egészségünk, életakarásunk, jó hangulatunk és az együvé tartozás félelmet legyőző érzése. Ebben segít bennünket Jézus tanítása, egész emberi magatartása és minden tette. Minden példázata, cselekedete, egész emberi mivolta egyetlen egy célt szolgál. Ideje nekünk is egyházi életünket a tanítás-prédikálás mellett egy ennél fontosabb cél szolgálatába is állítani: ez pedig a gyógyítás. Olyan sokan vannak, akik munkahelyükért aggódnak, vagy már munkanélküliek, sokan vannak közöttünk, akik szeretteik elvesztését folyamatosan gyászolják, és úgy érzik, nem elég erősek, hogy nincs segítségük, reményük, életerejük. Bárhová megyünk, rengeteg lelkileg összetört, hangulatbeteg férfival és nővel, boldogtalan sorsú gyerekekkel találkozunk. Éppen ezért nekünk gyógyítani kell.

A mindenkori tanítványok nagy bajban vannak, ellenszél fúj, és küszködnek az evezéssel. Talán még soha sem volt nehezebb átjutni a túlsó partra, mint ezen az éjszakán. És hol van a Mester? Hátramaradt, hogy egyedül imádkozhasson. Pedig milyen jó volna, ha a bárkában lenne, ha együtt lennének, ha biztatná őket, és nem lennének annyira magukra hagyva, a tó közepén, az éjjel közepén, viharban.

Jézus imádkozik, szüksége van az egyedüllétre. Ez az egyedüllét sosem magány, hanem találkozás igaz önmagával, és legbelül, Istennel. Erőt merít a gyógyításhoz: összetört életeket Istenhez emelni, kicsinyhitűség helyébe bizalmat adni, gyűlölet helyett megbocsátást hozni. Amikor látja a tanítványok reménytelen küszködését, elindul feléjük. Annyi minden van, ami Jézus útjába állhat. Olyan sokan gyűlölik őt, olyan sokan féltékenyek a sikerére, annyiszor próbálták már sarokba szorítani, kelepcebe csalni, lejártni, kiközösíteni és megbélyegezni. Annyi minden van, ami Jézust lehúzhatná a mélybe, a kétségbeesésbe, annyiszor belefásulhatott volna a munkába, annyiszor elbátortalaníthatta volna, hogy minden meggyógyított beteg, minden élete értelmét megtalált, minden félelemtől megváltott ember helyébe mintha tízszer több segítségre szoruló, jó szóra, megértésre, hiteles útbaigazításra kétségbeesetten vágyó lélek lépne. Jézus mégsem süllyed el, hanem felszínen marad, elindul a víz tükreán a tanítványok felé.

Amikor a tanítványok meglátják, megrémülnek, azt hiszik, hogy kísértetet látnak. Annyira kétségbe vannak esve, hogy a legrosszabbra számítanak. Talán ismerős ez az érzés. Sokat éreztük már, hogy a küszködések között mintha egyre reménytelenebb és kiszolgáltatottabb lesz a helyzetünk. A félelem rettegést szül, a rettegés pedig elhomályosítja elménket és látásunk. „Kísértet” – ordítják a tanítványok, halálra rémülve.

A tanítványok számára átjutni a túlsó partra hétköznapi feladat. Minket is a nagy kihívások hétköznapijainkban érnek el, a nagy félelmek a legváratlanabb pillanatokban szakadnak ránk: amikor szüleinkért vagy gyermekeinkért aggódunk, amikor beteget ápolunk vagy fogyatékkal élőkre vigyázunk, amikor munkánkat végezzük. És amikor ránk törnek a félelmeink, amikor feladataink túlőnének rajtunk, amikor elfog egy olyan érzés, hogy mintha viharba kerültünk volna, és átcsapnak a hullámok a fejünk felett, megrémülünk. A csoda nem az, hogy felfüggeszhető lenne valamilyen természeti törvény a mi kedvünkért, és lehetségessé válik a lehetetlen, ebben az esetben a vízenjárás, hanem az, hogy a legnagyobb félelmek között és a legszörnyűbb rémületben megszólít valaki, aki erősebb nálunk. A sötétől rettegő gyermeknek megszólal az édesanyja, a kétségbeesett felnőttnek segítségére siet társa, barátja vagy régi ismerőse. Az isteni gondviselés egy segítő kéznyújtásban, egy együtt érző tekintetben, egy biztató szóban és mosolyban testet ölt életünkben. Az isteni gondviselés általunk is működik. És számunkra félelmeink között, amelyek akár saját személyünkkel, szeretteinkkel vagy egyházunk sorsával és a tiszta jézusi keresztyénységgel kapcsolatosak, megszólít Jézus: „Bátorság, én vagyok, ne féljete!” Jézus gyógyít, mert minden szava és tette Isten jelenlétéről tanúskodik. Ezért van Jézusnak hatalma.

Tanítása és életpéldája, őszinte embersége és tiszta emberszeretete révén biztat, bátorít, erőt ad.

De a történet itt még nem ér véget. Péter, akit az evangélisták mindig tette késznek és türelmetlennek ábrázolják, Jézussal akar lenni, ugyanakkor bizonyítani is akar: hiúság és szeretet jól ismert keveréke ez. Péter kilép a víz színére, Jézusra néz, és elindul. Ő sem süllyed a mélybe, neki is sikerül felszínen maradni. Mindaddig, amíg Jézusra néz, nem fél, mert bíz benne. Vajon hányszor volt úgy a mi életünkben is, az enyémben és a tiédben, hogy példaképedre tekintettel, erőt merítettél valakinek a jelenlétéből, akit szeretsz, és akiben bízol, és az addig megoldhatatlannak tűnő gondok egyből megoldható problémákká váltak. Amikor viszont Péter Jézus helyett az erős szélre néz, megijed, és rögtön süllyedni kezd. Ez nem a természet szeszélye, hanem az emberi természet törvénye. A félelmek és a rémület megbénít, lehúzó, elsüllyeszt. Lehet, hogy a mi hitünk, életbe vetett bizalmunk nem elegendő ahhoz, hogy minden helyzetet uraljunk, és minden helyzetben a felszínen maradjunk. Néha a félelmek erősebbek, a kételemek bénítóbbak. Lehet, hogy sokszor kicsinyhitűek vagyunk, mert az erős szelkekre, a veszélyekre összpontosítunk a megoldások helyett. De azért vagyunk itt, azért van gyülekezet, azért van hívek közössége, hogy segélykiáltásunkat meghallják társaink. Jézus azonnal kinyújtja karját, és segít Péternek. Tiszta, egyszerű, őszinte tanítása és életpéldája számunkra is, akik itt vagyunk, kései tanítványokként, egy kinyújtott kéz és biztató, gyógyító szó.

Mostanában egyre inkább érezzük a gazdasági válság és az ettől elmaradhatatlan erkölcsi válság súlyát közösségeinkben is. Éppen ezért kell nekünk lenni azoknak, akik – mint egyének és mint vallásos közösség is –, mint Péter, megkockáztatják azt, hogy kilépjenek a biztos bárkából, hogy elinduljanak Jézus felé, hogy a talán néhány kudarcban végződő próbálkozás után következetesen felvállaljuk a szabadelvű unitárius lelkület életrevalóságát és üdvözítő voltát. Előbb nekünk kell felgyógyulnunk félelmeinkből és aggodalmainkból, kicsinyhitűségünkől. Előbb nekünk kell megtanulnunk nyitott tekintettel egymás és mások szemébe nézni.

Lehet, hogy most úgy érzed testvérem, hogy túl nagy ára van az őszinte emberségnek. Talán azt gondolod, hogy túl fiatal és tapasztalatlan, vagy éppen túl idős és megfáradt vagy. De megtörténhet, hogy túlságosan szívedre vetted kudarcaidat és a rosszindulatú bírálatokat. Lehet túl gyakran hallottad valakitől, munkahelyeden vagy a családban, ismerőseidtől vagy idegenektől, vagy épp saját magadtól, hogy nem vagy eléggé szeretetre méltó, hogy mindent elrontasz, hogy nem vagy elég értékes. De te kinek hiszel, testvérem, magadnak, mikor el-

csüggedsz, embertársaidnak, amikor haragszanak rád, vagy Istennek, aki úgy lát, ahogy vagy. Egy vers ezt így foglalja össze (Bolle nyomán H. G.):

„Az anya így szól:
Még nőnőd kellene!
Az apa úgy véli:
Erősebb is lehetnél!
A tanár megállapítja:
Gyenge a fejed!
A pap dorgál:
Romlott vagy!
A barátok nevetnek:
Megint vesztettél!
A személyzetis kijelenti:
Alkalmatlan vagy!
A mester legyint:
A többiek jobbak nálad!
Az őrmester kiabál:
Nincs tartásod!
Isten így szól:
Hasonmásom vagy!”

Hála Istennek!

Ezen a úton a legnagyobb megpróbáltatásaink, elhatalmaskodó félelmeink közepette megszólal a názáreti mester, és szelíden biztat. Mert mi Isten képmásai vagyunk, mi élni akarunk, gyarapodni, egymásra figyelve a jézusi utat járni, sebeket gyógyítani, gyengéket erősíteni, sírókat vigasztalni, magányosokat közösségbe hozni és emberpróbáló időkben is emberségesen egymásra tekinteni. Ezt jelenti Isten országát építeni. Ha pedig fogytán van erőnk, segítséget kérni egymástól, s újra meg újra meghallani Jézus hangját: „Bátorság, én vagyok, ne féljetek!”

LAKATOS SÁNDOR

A MÉLYEBB MEGÉRTÉS IGÉNYE

ÚRVACSORAI ÁGENDA HÚSVÉTRA

„Vacsora közben Jézus kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte s odanyújtotta tanítványainak, ezekkel a szavakkal: »Vegyétek és egyétek, ez az én testem!« Aztán fogta a kelyhet, hálát adott, és ezekkel a szavakkal nyújtotta nekik: »Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, a szövetségé, amelyet sokakért kiontanak a bűnök bocsánatára. Mondom nektek, mostantól nem iszom a szőlő terméséből addig, amíg majd az újat nem iszom veletek Atyám országában.«” (Mt 26,26–29)

Készülve az ünnepre mindig eszembe jutnak azok az alkalmak, amikor a családkunk felnőttei úgy mentek ünnep elsőnapján a templomba, hogy a legkisebbek otthonmaradtak, mert az úrvacsoraosztás lényegét ők még nem érthették. Ma visszagondolva a konfirmálásom előtti ünnepekre, az első alkalomra, amikor vendége lehettem az úrasztalának, majd amikor magam is úrvacsorát osztottam, önkéntelenül is arra gonolok, hogy ez a szertartás is, mint sok más dolog az életben, egyszer a „hogyan”-ra tanított meg, és csak később lobbantotta fel bennem a „miért”-re való válasz utáni igényt. Nem így vagyunk-e mindannyian az úrvacsorai szertartással? Kezdetben izgalommal figyelünk arra, hogy külsőleg minden rendben legyen, később azonban önkéntelenül is jön az igény a mélyebb megértéshez. Ilyenkor különös késztetést érzünk arra, hogy pontosan elképzelhetővé tegyük mindazt, ami ennek a szertartásnak az eredetét képezi. Hagyományaink központjában az emlékezés áll. Ez a tény fokozottabban igaz az úrvacsorai szertartás esetében is. Feleleveníteni azt, ami történhetett az első úrvacsorai alkalommal, mint egy kétezer évvel ezelőtt ott Jeruzsálemben. Arra hívlak ma, emlékezzünk értve, értve a külsőt, a formát és a belsőt, a mélységet egyaránt.

Ha tehetnénk, elzarándokolhatnánk a vidékre, ahol az első tanítványok első kézből kapták az utasításokat a jámbor mestertől a ma is oly távolinak tűnő Isten országáról, megláthatnánk talán néhány élettelen műemléket, amely a mester szavainak tanúja lehetett. Azonban ha figyelemmel követitek a mindennapi híradásokat, amelyek erről a vidékről szólnak, hírek, melyek a háború szakadatlan szörnyűségéről szólnak, mondhatjuk úgy is, hogy az a szentföld már rég nem az,